PRZEGLĄD DOKUMENTACYJNY LEŚNICTWA

opracowany przez
Zakład Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej
Instytutu Badawczego Leśnictwa

Rok 26 **Warszawa 1975** **Nr 3**

Układ pozycji, zgodnie z dotychczasową praktyką, według międzynarodowej leśnej klasyfikacji oksfordzkiej, której symbole cyfrowe są podane ponad tekstem każdego streszczenia.

O LASY, LEŚNICTWO I UŻYTKOWANIE PRODUKTÓW LEŚNYCH — ZAGADNIENIA OGOLNE

69 0 IBL

Zachar. D.: Názvoslovie, triedenie živozného prostredia, krajiny a funkcii lesa. **Nazewnictwo, podział środowiska życiowego, krajobrazu i funkcji lasu.** Lesn. Čas. 1974 t. 20 nr 2 s. 127—145, rys. 2, tab. 3, bibliogr. poz. 15. — Opracowanie stanowi wstępne studium terminologiczne i teoretyczne do szczegółowej analizy poszczególnych funkcji lasu. Omówiono definicje i podział środowiska życiowego i krajobrazu, związki między poszczególnymi składnikami tego środowiska oraz ramowy podział funkcji lasu. Wyróżniono funkcje: A. przyrodnicze — abiotyczne (klimatyczne, wodne, glebowe) i biotyczne (roślinne, zwierzęce) oraz B. gospodarczo-społeczne — ekonomiczno-produkcyjne (leśne, drzewne, łowieckie, rolnicze, wodnogospodarcze, żywnościowe, przemysłowe) i społeczne (kulturalne, rekreacyjne, higieniczne, militarne, urbanistyczne). (S. K.)

I CZYNNIKI ŚRODOWISKA. BIOLOGIA

70 145.7 × 19.92 Ips typographus IBL

Švihra P.: The change of the chemical information by bark beetle Ips typographus L. in a phloem treated with cacodylic acid. **Zmiana informacji chemicznych (przekazywanych) przez kornika drukarza Ips typographus L. w łyku potraktowanym kwasem kakodylowym.** Z angew. Ent. 1974 Bd 75 H. 3 s. 247—254, 2 fot. 1 rys. 2 wykr. bibliogr. 7 poz. — W łyku potraktowanym kwasem kakodylowym następuje zmiana mechanizmu zanęcania kornika drukarza. W pierwszej fazie samczyki wydzielają feromony wykazujące

właściwości populacyjno-agresywne. Po wejściu samic do komór godowych i zapłodnieniu ich, zmienia się charakter feremonu i bardzo liczne samice wgryzają się do łyka potraktowanego wspomnianym preparatem. Stosunek liczbowy samców do samic kornika drukarza wynosi 1 : 3,5. Zanęcanie to trwa także w okresie drążenia przez samice chodników macierzystych i później, aż do wyginięcia mikropopulacji korników. (Z. S.)

71 145.7 × 21.02 IBL

Schimitschek E. Beiträge zur Ökologie von Nadelbaum — und Laubbaumholzwespen (Hymenoptera, Siricidae). **Przyczynki do (znajomości) ekologii trzpienników (Hymenoptera, Siricidae) występujących na drzewach liściastych i iglastych.** Z engew. Ent. 1974 Bd 75 H. 3 s. 226—247, 5 fot. 1 tab. bibliogr. 31 poz. — Autor przedstawił wykazy gatunków trzpienników występujących na świerku, jodle, sośnie, klonie, wiązie, dębie, jesionie, grabie, brzozie brodawkowatej, a także pasożytów należących do rodzin Braconidae, Chalcididae, Cynipidae, Ichneumonidae oraz Aulacidae. Silne rozrzedzenie populacji trzpienników mogą powodować także choroby wirusowe. Omówione zostało również rozprzestrzenianie trzpienników. (Z. S.)

72 174.7 Picea IBL

Schmidt-Vogh H.: Die systematische Stellung der gemeinen Fichte (Picea abies L.) Karst. und der sibirischen Fichte (Picea obovata Ledeb.) in der Gattung Picea. Ein Beitrag zur Einführung von Erkenntnissen auf dem Gebiet forstlicher Genökologie in die Systematik der Baumarten. **Stanowisko systematyczne świerka zwyczajnego (Picea abies) i świerka syberyjskiego (P. obovata) w rodzaju świerk. Przyczynek do wprowadzenia wiadomości z zakresu ekologii genetycznej do systematyki gatunków drzew.** Allg. Forst-u. Jagdztg. 1974 Jg. 145 H. 3/4 s. 45—60, 4 fot. 3 mapy 4 tab. bibliogr. 119 poz. — Od czasu wydzielenia w 1833 r. świerka syberyjskiego P. obovata w odrębny gatunek trwa dyskusja, czy jest to rzeczywiście gatunek, czy tylko rasa klimatyczna świerka zwyczajnego. Dotyczy to również form przejściowych świerka: fennica w Finlandii i alpestris w Alpach. W oparciu o omówienie problemu w aspekcie histrycznym i w teraźniejszości oraz obszerne rozważania na temat geograficznych granic występowania gatunków i form świerka, morfologicznych i geograficznych różnic świerka w Eurazji, a także filogenii i pokrewieństwa świerka w Eurazji, autor dochodzi do wniosku, że świerk syberyjski jest ekotypem świerka zwyczajnego. Przedstawia swoje stanowisko w sprawie innych form i odmian geograficznych świerka. (B. S.)

2. HODOWLA LASU

73 231 IBL

Wolf J.: K přirozené obnové a jejím předpokladům. **O odnowieniu naturalnym i jego założeniach.** Lesn. Práce 1974 t. 53 nr 5 s. 223—226, rys. 1. — Artykuł polemiczny z wypowiedzią V. Peřiny na ten sam temat (Lesn. Pr. 1973 nr 9). Zmniejszenie się udziału odnowienia naturalnego wynika z wie-

lu przyczyn — ze zwiększenia się rozmiaru poklęskowych cięć przygodnych ale także z fluktuacji i niedostatecznego przygotowania pracowników leśnych oraz braku bodźców materialnych w jednorocznym cyklu gospodarczym. Mimo tych trudności udział odnowień naturalnych powinien w przyszłości zwiększyć się do 35%, taką bowiem powierzchnię powinny stanowić uznane drzewostany nasienne. (S. K.)

74 232.315 IBL

Králova J.: Vplyv niektorých moridiel a ich koncentrácie v ochrane semien smreka obyčajného a borovice sosny. **Wpływ niektórych zapraw i ich koncentracji na ochronę nasion świerka zwyczajnego i sosny pospolitej.** Lesn. Čas. 1974 t. 20 nr 2 s. 97—109, tab. 10, bibliogr. poz. 32. — W Stacji Doświadczalnej VULH w Liptowskim Hradku przeprowadzono laboratoryjne badania nad wpływem Agronalu, Agronalu H i Hermalu na energię i zdolność kiełkowania nasion świerka i sosny. Na niezaprawianych nasionach gospodarczych świerka zidentyfikowano 16 gatunków grzybów i pleśni a u sosny — 11 gatunków. Zaprawy niszczyły prawie wszystkie gatunki grzybów. Na kiełkowanie nasion świerka najkorzystniej wpływał Agronal w dawce 0,7% a nasion sosny — Agronal H w dawce 0,5%. (S. K.)

75 232.329.3 IBL

Uhorskai O.: Výška strát semena a semenáčikoch smreka obyčajného v polyetylénových krytoch. **Wielkość strat w nasionach w siewkach świerka zwyczajnego w namiotach polietylenowych.** Lesnctvi 1974 t. 20 nr 2 s. 115—132, fot. 1, tab. 6, wykr. 7. — Badania prowadzono w latach 1967—1972 w szkółkach nadleśnictw Slovenska Lupča, Predajna i Benuš, w których łączna powierzchnia namiotów polietylenowych z torfem wynosi 2277 m². Z wysianych nasion zdolnych do skiełkowania nie wschodzi 7,8%, następnie 16,7% siewek wypada, a 15,9% siewek odrzuca się przy sortowaniu. Łączne straty wynoszą więc 40,4%. Aby uzyskać 1500 siewek z 1 m² podłoża należy wyliczoną ilość wysiewanych nasion zwiększyć o współczynnik 1,4. Nadmierne zwiększenie normy wysiewu powoduje zbyt duże straty a przy zaniżonej normie powierzchnia nie jest w pełni wykorzystana. (S. K.)

76 232.329.6 IBL

Černý Z.: Metoda Brika a její význam pro obnovu lesních porostu. **Metoda Brika i jej znaczenie w odnawianiu lasu.** Lesn. Práce 1974 t. 53 nr 4 s. 174—176, fot. 2, rys. 1 — Metoda polega na hodowaniu sadzonek w brykietach torfowych, umożliwiających ręczne i maszynowe sadzenie poza okresem wiosennym. Urządzenia i technologia demonstrowane były w czasie wystawy „Lesdrevmas 73" w Moskwie. Technologia obejmuje 4 etapy — maszynowe wytwarzanie brykietów torfowych, umieszczanie sadzonek między brykietami i rolowanie ich w perforowaną taśmę polietylenową, pielęgnowanie sadzonek do określonych wymiarów oraz wysadzanie w uprawie. (S. K.)

77 237.4 : 41 IBL

Courtois H., Risse P.: Müllkompostierung und Pflanzenkrankheiten. **Kompostowanie odpadków a choroby roślin.** Forst-u. Holzwirt 1974 Jg. 29 Nr 16

s. 356—358, bibliogr. 16 poz. — W RFN roczna ilość gromadzonych odpadków wynosi 350 mln m³, z czego 17—28% pochodzi z gospodarstw domowych. W sytuacji tej kompostowanie ich nabiera na znaczeniu, gdyż wywożenie odpadków na wysypiska sprzyja zanieczyszczaniu środowiska, a jednocześnie zaznacza się niedobór wysokowartościowych kompostów. Komposty z gospodarstw domowych sprzyjają rozpowszechnianiu się chorób roślin co jest jednak mniej groźne niż w przypadku odpadków przemysłowych, zawierających związki metali ciężkich i węglowodory aromatyczne. Zdolność pobierania ich przez rośliny można obniżyć przez kompostowanie przy udziale bateri tlenowych. W leśnictwie oddziaływanie substancji chemicznych rzutuje na wodę gruntową, biologię gleby i biocenozę, a mniej na rośliny jadalne. Zalecono nawożenie kompostem w lasach, zwłaszcza na glebach zdegradowanych. Przykładowo zacytowano nawożenie uprawy sosnowej, które okazało się opłacalne pomimo zawleczenia opieńki. (W. B.)

3. NAUKA O PRACY, POZYSKANIE DREWNA. PRACE ZRĘBOWE I TRANSPORT. INŻYNIERIA LEŚNA

78 302 IBL

Petr J.: Fyzické zatiženi obsluhy traktoru při vytahowání pracovnich lan z navijáku. **Fizyczne obciążenie obsługi ciągnika przy wyciąganiu lin roboczych z wciągarki.** Lesnictvi 1974 t. 20 nr 2, s. 133—148, fot. 4, tab. 6, wykr. 10, bibliogr. poz. 16. — Jako miernik wysiłku przy wyciąganiu liny przyjęto wysokość tętna. Badano wysiłek przy wyciąganiu liny o przekroju 4,0, 1,0, 12,5, 14,0 mm w terenie o nachyleniu od —30 do +30%. W terenie o nachyleniu od —20 do +20% określono wysiłek jako lekki do średnio ciężkiego, przy spadku ok. 30% wysiłek dochodził do górnej granicy średnio ciężkiej pracy. Przy spadku ok. 20% powinno się już używać wciągarek pomocniczych. Należy unikać wyciągania liny na przeciwstok lub powinien wtedy być dodatkowy pracownik (S. K.)

79 307 (437) : 903 IBL

Bartuněk J.: Prognóza technického rozvoje a vývoje technologii lesní výroby v ČSR. **Prognoza postępu technicznego i rozwoju technologii produkcji leśnej w CRS.** Lesnictvi 1974 t. 20 nr 2 s. 97—114, tabl. 1, bibliogr. poz. 12. — Prognozę opracowano metodą delficką na podstawie wypowiedzi 10 respondentów. Dotyczyła ona produkcji szkółkarskiej, odnowienia przez sadzenie, ochrony upraw, czyszczeń oraz użytkowania przedrębnego i rębnego. Na podstawie uzyskanych materiałów dokonano analizy zastosowanej metody i jej przydatności do przewidywania postępu technicznego w leśnictwie. Przy interpretacji wyników należy pamiętać, że są one oparte na grupowym szacowaniu i opracowane przy zastosowaniu logicznej sumaryzacji poglądów respondentów. (S. K.)

4. SZKODY W LESIE. OCHRONA LASU

80 411 : 453 — — 145.7 IBL

Schmidt A.: Untersuchungen über die Umweltpersistemnz des Granulosisvitus des Grauen Lärchenwicklers Zeiraphera diniana (Gn.) und die Schutzwir-

kung verschiedener Stoffe. **Badania nad trwałością wirusowej granulozy wskaźnicy modrzewianeczki, Zeiraphera diniana (Gn.) i ochronne działanie różnych substancji.** Z. angew. Ent. 1974 Bd 76 H. 1 s. 31—49, 1 rys., 8 tab., 3 wykr., bibliogr. poz. 31. — Promieniowanie słoneczne, a zwłaszcza promieniowanie ultrakrótkie w warunkach górskich powoduje silne zmniejszenie aktywności wirusa. Przedłużenie aktywności następuje w przypadku zastosowania środków ochronnych zawierających 2% sacharozy, 2% sproszkowanego mleka odtłuszczonego lub 1% mleka sproszkowanego oraz 1% czarnego tuszu. Działanie cukru pozostaje jeszcze nie wyjaśnione, natomiast ochronne działanie pozostałych składników polega prawdopodobnie na absorpcji światła. Metodę składowania polepsza odwadnianie zawiesiny wirusowej, po dodaniu 5% proszku celulozowego. (Z. S.)

81 414 + 411 : 453 — — 145.7 IBL

Lühl R.: Versuche mit insektenpathogenen Polyederviren und chemischen Stressoren zur Bekämpfung forstschädlicher. Raupen. **Próby zastosowania entomopatogenicznych poliedrowych wirusów i chemicznych stressorów do zwalczania szkodliwych owadów leśnych.** Z. angew. Ent. 1974 Bd 76 H. 1 s. 49—65, 11 tab., 4 wykr., bibliogr. 40 poz. — Przeprowadzone zostały doświadczenia nad zwalczaniem gąsienic szkodników leśnych metodą zintegrowaną polegającą na zastosowaniu owadobójczych wirusów i środków chemicznych nie oddziaływujących na środowisko, czyli tzw. stressorów. Wypróbowano 15 różnych środków chemicznych w celu stwierdzenia czy możliwe jest po ich zastosowaniu osłabienie gąsienic i uczynienie ich bardziej podatnymi na oddziaływanie preparatu wirusowego. Zastosowanie niektórych związków chemicznych dało dobre rezultaty, jednakże nie mogą one być stosowane z uwagi na bezpieczeństwo innych organizmów żywych. Niektóre preparaty miedziowe wyraźnie skracają okres inkubacji wirusów. Doświadczenia przeprowadzone w terenie nie dają jeszcze wyników jednoznacznych i wymagają dalszych badań. (Z. S.)

82 414.1 : 453 — — 145.7 × 19.92 IBL

Granular formulation of methylcyclohexenone: an antiaggregative pheromone of the Douglas fir and spruce bark beetles (Col., Scolytidae). **Granulat methylcyclohexenonowy — antyagregatowy feromon. korników (Col.-Scolytidae) żerujących na jedlicy i świerku.** Oprac.: Rudinsky J. A. i in. Z. angew. Ent. 1974 Bd 75 H. 3. s. 254—263, 1 fot., 1 tab., 3 wykr., bibliogr. 13 poz. — Granulowany antyagregatowy feromon (MCH) chronił drewno świerkowe przed zasiedleniem przez bielojada (Dendroctonus rufipennis) przez okres 5 tygodni, natomiast kłody jedlicowe przed bielojadem (D. pseudotsugae) — tylko przez kilka dni. Zastosowanie tego preparatu w formie ciekłej chroniło całkowicie drewno przed zasiedleniem. Wydaje się prawdopodobne uzyskanie wystarczająco skutecznych preparatów w postaci granulatów, istnieje jednakże konieczność udoskonalenia tak, ażeby ich oddziaływanie mogło mieć miejsce przez cały czas trwania lotu korników. (Z. S.)

83 421.1 : 848.4 IBL

Peek R. D., Liese W.: Erfahrungen mit der Beregnung von Sturmholz. **Praktyka ze zraszaniem drewna z wiatrołomów.** Forst-u. Holzwirt 1974 Jg 29

Nr 12 s. 261—263, 1 fot., 1 wykr. — Klęska wiatrołomów, która dotknęła Dolną Saksonię (RFN) powaliła masę drewna równą ponad 10-krotnemu pozyskaniu rocznemu. Część drewna (2,5 mln m³) jest składowana na pokrycie lokalnego zapotrzebowania w ciągu najbliższych lat. Ze względu na brak odpowiednich zbiorników do zatapiania drewna jedynym rozwiązaniem pozostało zraszanie wyrobionego i zmygłowanego surowca. Po półrocznym zraszaniu wilgotność w strefie uszkodzeń kory wynosiła 40—70%, a w partiach korowanych ponad 100%. Zraszanie wodą zawierającą żelazo powoduje brunatnienie drewna. Na razie brak danych, dotyczących wymywania składników organicznych w wyniku omawianego zabiegu. (W. B.)

84 425.1 : 181.49 — — 174.7 Picea IBL

Jirgle J., Kučera J.: Otázka použiti smrku ztepilého v Krušných horách. **Problem świerka zwyczajnego w górach Kruszcowych.** Lesn. Práce 1974 t. 53 nr 5, s. 205—210, fot. 6. — W trudnych warunkach klimatycznych, istniejących w g. Kruszcowych, dominujący tu świerk zwyczajny silnie cierpi od imisji przemysłowych. Badania wykazały, że w pewnych rejonach (np. Koło Chomutowa) należy go z tego względu całkowicie wyłączyć ze składu gatunkowego odnowień, w innych udział jego ograniczyć w stopniu zależnym od strefy zagrożenia. Jako gatunki, które można wprowadzać na miejsce świerka, proponuje się przede wszystkim buk ale także inne gatunki świerka (P. pungens, P. mariana, P. omorica), modrzew rodzimy, brzozę, jarząb. (S. K.)

85 432.3 IBL

Gumba M. O.: Primenenie samoleta AN-2P dlja tušenija nizovych lesnych požarov. **Stosowanie samolotu AN-2P do gaszenia dolnych pożarów leśnych.** Les. Ż. 1974 nr 3, s. 155—156, 1 tab. — Przedstawiono krótki rys historyczny gaszenia pożarów leśnych i wykorzystanie samolotów. Przeprowadzone doświadczenia wykazały, że samolot AN-2P, wyposażony w specjalne urządzenie doskonale nadaje się do gaszenia małych pożarów na zrębach. Gaszenie następuje bądź przez wysadzenie desantu strażaków na miejsce pożaru, bądź przez polewanie ognia cieczą gaszącą bezpośrednio z samolotu, lecącego na wysokości 10—15 m nad koronami drzew z prędkością 160 km na godz. Największą efektywność osiąga się stosując samoloty AN-2P do gaszenia pożarów dolnych o słabej i średniej intensywności rozprzestrzeniania się w drzewostanach o zwarciu do 0,5. (R. M.)

86 443.2 — — 172.8 Melampsora pinitorqua IBL

Siwecki R.: A review of studies on the occurrence of Melampsora pinitorqua in Central and Eastern Europe. **Przegląd badań nad występowaniem Melampsora pinitorqua w Europie Środkowej i Wschodniej.** Eur. J. For. Path. 1974 t. 4 nr 3 s. 148—155, wykr. 3, bibliogr. poz. 31. — Na obszarze wspólnego występowania obu gospodarzy grzyba tzn. Pinus silvestris i Populus tremula, obserwowano epifitozy o różnym nasileniu. Najsilniej choroba występuje na północy europejskiej części ZSRR i w pn.-wsch. części Polski, porażając uprawy i młodniki sosnowe. Nasilenie choroby w poszczególnych latach zależy od warunków klimatycznych, przede wszystkim od dużej wil-

gotności względnej i wysokich temperatur powietrza wiosną i latem. Znaczenie ma również typ gleby, wpływający na rozwój traw, które mogą uchronić uprawy przed wiosenną infekcją. Omówiono nowe badania nad biologią grzyba, metody hodowli in vitro i metody zwalczania. Na szczególną uwagę zasługują przeprowadzone w ZSRR próby biologicznego zwalczania grzyba. (S. Ł.)

87 451.2 IBL

Theodor M., Müller K. H.: Das planmässige Angebot von Liegendmaterial — eine aktuelle Möglichkeit zur Einschränkung der Schälschäden. **Planowe podawanie drzew ściętych — jako aktualna możliwość zmniejszania szkód od spałowania.** Unsere Jagd 1974 Jg 24 Nr 7 s. 202—204, 4 fot. — Na terenach dwóch łowisk Thüringerwald i Vorders Rhön obserwacje i doświadczenia wykazały, że przez podawanie ściętych świeżo drzew można zmniejszyć szkody od spałowania. Pobieranie kory przez jelenie trwa od listopada do kwietnia. W okresie tym średnie zużycie kory na jedną sztukę jelenia wynosi 2,5—3,5 m², a 5,57—7 m² w innych łowiskach. Obecnie w nadleśnictwie Gotha opracowują dla świerka i sosny tabele pozwalające na określenie powierzchni kory w różnych klasach wieku. Autor podaje sposób opracowania planu i czasu ścinania drzew na korę jak również sposób obchodzenia się z nimi by jelenie mogły wykorzystać korę i gałęzie.

(P. S.)

88 453 — — 145.7 IBL

Nigitz H. P.: Über die Fichten-Nematinen (Hym., Tenthredinidae) der Steiermark. **O naroślach występujących na świerku (Hym., Tenthredinidae) w Styrii.** Z. angew. Ent. 1974 Bd 75 H. 3 s. 264—284, 11 rys., 2 tab., bibliogr. 28 poz. — W Styrii na świerku występuje 12 gatunków naroślanów. Autor przedstawił cechy morfologiczne starszych stadiów rozwojowych larw oraz kokonów omawianych gatunków z rodzajów Pristiphora, Pachynematus i Nematus, a także opracował klucz do oznaczania larw. Poza tym omówił rozprzestrzenienie 25 gatunków roślinniarek żerujących na świerku oraz charakter ich występowania w Finlandii, Szwecji, Norwegii, Danii, NRD i RFN, Wielkiej Brytanii i Styrii.

(Z. S.)

89 48 — — 174.7 IBL

Hašek J., Jančařik V., Přihoda A.: Hynutí Modřínů v kulturách. **Ginięcie modrzewia w uprawach.** Lesn. Práce 1974 t. 53 nr 4, s. 172—174, fot. 3. — W ostatnich 2 latach zaobserwowano w południowych Czechach i Morawach obumieranie modrzewia, nawet o charakterze klęskowym, w uprawach gospodarczych. Objawia się ono zasychaniem igliwia od wierzchołka ku dołowi drzewek i kilkucentymetrowymi pęknięciami podłużnymi kory między okółkami. Często obumierają tylko pojedyńcze gałęzie. Przyczyny obumierania modrzewi na razie nie udało się określić. Przypuszcza się, że zjawisku temu sprzyjał lub towarzyszył kompleks różnych czynników (mróz, susza, mszyce, grzyby). (S. K.)

5. POMIAR LASU. PRZYROST, ROZWÓJ I STRUKTURA DRZEWOSTANÓW INWENTARYZACJA I KARTOGRAFIA

90 524.6 IBL

Kennel R.: Erfahrungen aus der Bayerischen Waldinventur 1970/71. **Doświadczenia z inwentaryzacji leśnej w Bawarii z roku 1970/71.** Allg. Forst-u. Jagdztg 1974 Jg 145 H. 3/4, s. 67—71, 1 fot., 1 rys., 2 wykr. — Inwentaryzacja dotyczyła lasów wszystkich form własności i została przeprowadzona na zasadzie losowych powierzchni próbnych. Na każde 100 ha powierzchni leśnej przypadała 1 powierzchnia próbna o różnej wielkości (średnio 309 m²). Łącznie powierzchnie próbne zajmowały 674 ha tzn. 0,031% powierzchni leśnej. Wyniki zostały naniesione na specjalne karty, dostosowane do obliczeń na maszynach elektronowych. Celem inwentaryzacji było nie tylko poznanie aktualnego zapasu drzewnego, ale także stworzenie podstaw do prognozy rozwoju tego zapasu na 20—30 lat. Doświadczenia tej inwentaryzacji wykorzystano w zmodyfikowanej formie do potrzeb urządzania lasu w Górnej Frankonii. (B. S.)

6. URZĄDZANIE LASU. EKONOMIKA GOSPODARSTWA LEŚNEGO ADMINISTRACJA I ORGANIZACJA GOSPODARSTWA LEŚNEGO

91 64 IBL

Ruprich J.: Využiti dynamického programováni v lesnim hospodářstvi. **Wykorzystanie programowania dynamicznego w gospodarstwie leśnym.** Lesnictvi 1974 t. 20 nr 1 s. 13—24, rys. 1. — tab. 9., wykr. 6, bibliogr. poz. 8 — Programowanie dynamiczne jest szczególnie przydatne w kierowaniu procesami wieloetapowymi, które w leśnictwie przeważają. Umożliwia ono podejmowanie decyzji na kolejnych etapach odpowiednio do zaistniałych warunków oraz przewidywanie przebiegu procesów, które mają przeważnie charakter dynamiczny. Postępowanie przedstawiono na trzech praktycznych przykładach — optymalizacji wykorzystania samochodów do wywozu drewna, wyznaczania szlaków zrywkowych oraz kierowania produkcją i zapasami drewna. (S. K.)

92 64 IBL

Navotna Z.: Rozbor počtu výrobně-ekonomických informací. **Analiza liczby informacji produkcyjno-ekonomicznych.** Lesn. Práce 1974 t. 53 nr 5 s. 210—213, tab. 4. — Przeprowadzono analizę stopnia wykorzystania 10 najważniejszych informacji w leśnictwie, nadleśnictwie i okręgowym zarządzie lasów. Do grupy 10 informacji zaliczono: środki podstawowe, źródła środków, zbyt, postęp techniczny, finansowanie i koszty własne, środki techniczno-organizacyjne, wydajność, ewidencja pracowników i płac, zaopatrzenie materiałowe i produkty. Połowę danych do tych informacji dostarcza leśnictwo. Wyliczony współczynnik wykorzystania K_1 wskazuje, że najlepiej z informacji tych korzysta nadleśnictwo ($K_1 = 5{,}20$), następnie leśnictwo ($K_1 = 3{,}90$), a najmniej okręgowy zarząd ($K_1 = 3{,}01$). (S. K.)

93 651.6 IBL

Navotný M., Kavina K.: Modelování nákladů výroby v systému řizeni pomoci počitače. **Modelowanie kosztów produkcji w systemie kierowania przy**

użyciu maszyny liczącej. Lestnictvi, 1974 t. 20 nr 1 s. 35—44, tab. 2, bibliogr. poz. 7. — Przedstawiono zasady tworzenia modeli kosztów za pomocą analizy regresyjnej i korelacyjnej. Modele te umożliwiają określenie wpływu podstawowych warunków przyrodniczych i technologicznych na przeciętne roczne koszty jednostkowe produkcji w nadleśnictwie w wybranych operacjach (ścince, zrywce). Statystyczne modele nie zastąpią dotychczasowych metod normowania i kalkulacji, przy ich użyciu można jednak ze znacznym stopniem obiektywności określić rozmiar wpływu warunków na produkcję. Na tej podstawie przedsiębiorstwo może różnicować ocenę ekonomicznych wyników poszczególnych jednostek. (S. K.)

7. ZBYT PRODUKTÓW LEŚNYCH. EKONOMIKA TRANSPORTU LEŚNEGO I PRZEMYSŁU DRZEWNEGO

94 72 IBL

Häber J.: Holzmarkt und Holzverwendung- Tendenzen und Möglichkeiten der zukunft. **Rynek drzewny, a zużycie drewna — tendencje i możliwości na przyszłość.** Forst-u. Holzwirt 1974 Jg 29 Nr 16 s. 349—354, bibliogr. 10 poz. — Sytuację na rynku drzewnym w RFN w okresie ostatnich 18 miesięcy cechował brak równowagi, spowodowany głównie klęską wiatrołomów z 1972 r. i koniecznością dodatkowego zużycia 16,5 mln m^3 drewna. Osobne komplikacje spowodował kryzys energetyczny. Roczne zużycie drewna w RFN wynoszące 60 mln m^3 (1 m^3 na 1 mieszkańca) ma tendencję zwyżkową i zaledwie w połowie pokrywane jest z produkcji krajowej. Omówiono zużycie drewna w poszczególnych działach gospodarki. Większość światowych zasobów drewna, głównie liściastego, znajduje się w krajach tropikalnych. W 1960 r. 85% światowego zużycia drewna pokrywały lasy strefy północnej; sytuacja ta ulega zmianom i przewiduje się, że 2000 r. dominować będzie surowiec z krajów tropikalnych (obecnie rozwijających się). Niewątpliwie przyczyni się do tego rosnąca społeczna rola lasów w Europie, co może zahamować pozyskanie drewna. (W. B.)

8. PRODUKTY LEŚNE I ICH UŻYTKOWANIE

95 813 : 443 — — 172.8 Fomes annosus IBL

Aguinagalde I., Cerny G.: Beziehungen zwischen der Ausbreitung künstlicher Fomes annosus- Infektionen in den Stämmchen zweier Fichtenklone und einigen holzchemischen Eigenschaften. **Zależność między rozprzestrzenianiem się sztucznych infekcji Fomes annosus w strzałkach dwóch klonów świerka z kilku właściwościami chemicznymi drewna.** Eur. Y. For. Path. 1973 t. 4 nr 3 s. 138—148, tab. 4, wykr. 3, bibliogr. poz. 11. — Badanie właściwości chemicznych drewna 2 klonów świerka wykazało, że klon R — o małej udatności sztucznej infekcji i wolnym rozwoju zgnilizny — zawsze zawierał mniej azotu niż klon A — o dużej udatności i szybszym rozwoju zgnilizny. Mączka drzewna (z bielu, twardzieli niezabarwionej lub drewna zgniłego) klonu R hamowała rozwój F. annosus w bioteście znacznie silniej niż klonu A. Hamujący wpływ mączki (ze zdrowego drewna) wykazywał dodatnią ko-

relację z zawartością wyciągów w eterze naftowym i metanolu). Przy jednakowym stężeniu w agarze (0,25%) wyciągi z bielu klonu R w eterze naftowym hamowały rozwój F. annosus ok. 3 razy silniej niż takie same wyciągi z bielu klonu A.

9. LASY I LEŚNICTWO W GOSPODARCE NARODOWEJ

96 903 IBL

Niesslein E.: Schwerpunktbildung in der Forstpolitik: Wald oder Holz? **Kształtowanie się priorytetu w polityce leśnej: Las czy drewno?** Forst-u. Holzwirt 1974 Jg 29 Nr 13 s. 281—283, 4 tah. — Zadaniem polityki leśnej jest opracowywanie podstaw teoretycznych, wytycznych dla praktyki i prognoz. Las i drewno symbolizują zarówno funkcje infrastrukturalne jak i produkcję. Produkcja dotychczas dominowała, ale obecnie punkt ciężkości przesuwa się w kierunku społecznych i ochronnych funkcji lasu. Jednocześnie europejskie prognozy długoterminowe przewidują wzrost zapotrzebowania na drewno z 460 mln m³ w 1980 r. do 680 mln m³ w 2000 r. Sprostanie tym wymogom oznacza w warunkach RFN konieczność poprawy zagospodarowania lasów chłopskich przez intensyfikację poradnictwa, odpowiednią politykę rynkową i celną, oraz określenie obowiązków właścicieli leśnych odnośnie pielęgnacji krajobrazu. Zadania te w warunkach europejskich są w znacznym stopniu utorowane przez wieloletnią tradycję leśnictwa i rozpowszechnioną koncepcję gospodarstwa trwałego. (W. B.)

97 907/908 (437) IBL

Bludovsky Z.: Ekonomické problémy víceúčelového lesního hospodarstvi. **Ekonomiczne problemy wielocelowej gospodarki leśnej.** Lesnictvi 1974 t. 20 nr 1 s. 1—11, bibliogr. poz. 7. — Gospodarka leśna Czechosłowacji będzie dążyć do zaspokojenia postulatów stawianych jej przez społeczeństwo. Większość obszarów leśnych będą jednak dalej stanowić lasy produkcyjne, ponieważ rola i zapotrzebowanie drewna coraz bardziej wzrasta. Podstawowym kierunkiem będzie ciągłe zwiększanie produkcyjnych możliwości lasów, co jednocześnie będzie przyczyniać się do intensyfikacji ogólnospołecznych funkcji i wielokierunkowości gospodarki leśnej. Nakłady na prace, związane ze zwiększeniem produkcji drewna, powinny być w pełni pokrywane ceną tego drewna. (S. K.)

98 945.31 : 41 IBL

Stolina M.: Ochrana lesa v revolučnej prestavbe štúdia na vysokých školách. **Ochrona lasu w rewolucyjnej reorganizacji studiów w wyższych uczelniach.** Lesn Čas. 1974 t. 20 nr 2 s. 153—162, bibliogr. poz. 18. — W związku z reorganizowaniem programu studiów akademickich omówiono rozwój ochrony lasu jako działalności gospodarczej i dyscypliny naukowej oraz pozycję ochrony lasu w systemie dyscyplin i jej stosunek do dziedzin pokrewnych. Na tej podstawie zaproponowano zmiany w zakresie ochrony lasu jako przedmiotu wykładów w wyższych uczelniach. Zakres ten powinien obejmować problematykę szkód w lesie, prewencji oraz zwalczanie czynników szkodliwych. (S. K.)

Majer V.: Nároky obyvatelstva na rekreační lesy v CSSR. **Wymagania społeczeństwa w stosunku do lasów rekreacyjnych w CSRS.** Prace VULHM 1973 nr 43 s. 241—264, tab. 12, bibliogr. poz. 9. — VILHM i UVVM wskazują, że 80% obywateli wysoko ocenia znaczenie lasu dla wypoczynku, 76% korzysta z możliwości odpoczynku w lesie a 63% odpoczywa w lesie regularnie, tj. przynajmniej raz w miesiącu. Rozwój automobilizmu sprzyja częstszemu odwiedzaniu lasów również i bardziej odległych. Przez wszystkich bardziej poszukiwane są lasy mieszane niż iglaste a najmniej do wypoczynku wykorzystywane są lasy liściaste. Odpoczynek w lesie najbardziej cenią sobie ludzie starsi oraz z wyższym wykształceniem. (S. K.).

100 907.2 IBL

Tarasov A. I.: Ocenka rekreacionnych funkcij lesa v buržuaznoj ekonomičeskoj literature. **Ocena rekreacyjnych funkcji lasu w burżuazyjnej literaturze ekonomicznej.** Lesn. Ž. 1973 t. 16 nr 6, s. 170—172, bibliogr. poz. 12. — Zagadnienie oceny rekreacyjnych funkcji lasu jest szeroko dyskutowane we współczesnej burżuazyjnej literaturze leśno-ekonomicznej i to z dwóch punktów widzenia: gospodarczego (z pozycji właściciela lasu) oraz społeczno-ekonomicznego (z pozycji społeczeństwa). W artykule przedstawiono poglądy szeregu uczonych zawierające ocenę ekonomiczną rekreacyjnych funkcji lasu w zależności od nakładów ponoszonych na przygotowanie lasu do odpoczynku lub w zależności od kosztów ponoszonych przez osoby korzystające z odpoczynku w lesie. Opracowano również szacunki skutków wynikających z udostępnienia lasu drogą pośrednią na podstawie uwzględnienia czynników jakości i położenia działek leśnych, przy czym za kryterium przyjęto ilość osób odpoczywających w lesie, obliczoną m. in. według intensywności ruchu transportowego, wielkości obrotu towarowego w kioskach leśnych itp. (R. M.).

101 907.2 IBL

Gundermann E.: Praxisbezogene Überlegungen bei der Ausscheidung von Erholungswäldern. **Rozważania praktyczne nad wyodrębnieniem lasów wypoczynkowych.** Forstarchiv 1974 t. 45 nr 1 s. 1—6, bibliogr. poz. 20. — Podstawą rozważań jest określenie zapotrzebowania na leśne tereny rekreacyjne oparte na obserwacjach lub ankietach. Wielkość planowanego wydzielenia określana jest przy zastosowaniu przyjętych przeliczeń. Tak więc dla lasów miejskich ustala się 50 osób/ha, a dla niemiejskich 25 osób/ha. Dla b. intensywnie użytkowanych terenów dopuszcza się 10 do 20 osób, przy średnim użytkowaniu — 5 do 7,5, a przy ekstensywnym — 2 do 3 osoby/ha. Łąki śródleśne przeznaczone do gier i leżakowania mieszczą 50—70 osób, tereny nad brzegami wód 330—1000 osób, a kampingi namiotowe 80—100 osób/ha. W lasach wypoczynkowych istotna jest odpowiednio rozplanowana sieć dróg okrężnych o różnych długościach (5, 10, 15 km), a parkingi powinny mieścić nie więcej niż 50 pojazdów. Omówiono koszty, pokreślając, że na atrakcyjność obiektu leśnego pod względem rekreacji wpływa jego skład gatunkowy i zestawy barw w różnych porach roku, oraz położenie. (W. B.).

102 907.2 IBL

Wendorff G. B.: Schützt der Wald vor Fluglärm? **Czy las stanowi ochronę przed hałasem powodowanym przez samoloty?** Forstarchiv 1974 t. 45 nr 1

Pren z. 1-6 = 84,-

s. 6—11, fot. 1, rys. 2, bibliogr. poz. 33. — Pokaźna ilość lotnisk cywilnych i wojskowych w RFN położona jest w pobliżu lasów wypoczynkowych, w których dochodzący hałas bardzo obniża walory rekreacyjne. Dotychczasowe badania nad tłumieniem poziomych fal dźwiękowych, pochodzących z szos dały niejednolite wyniki wykazujące jednak, że wąskie pasy drzew zmniejszają hałas nieznacznie, natomiast młodniki 10-krotnie. Im gęstszy i bardziej równomierny jest obiekt leśny tym lepsze tłumienie. Echo powstaje na granicy drzewostanów, zwłaszcza starszych bez podrostu (podszytu). Warkot samolotów pod pewnymi kątami łatwo przenika przez korony i powoduje echa wewnątrz drzewostanu. Sprawę otoczenia lotnisk omówiono na przykładzie portu lotniczego we Frankfurcie. Granica lasu od strony lotniska nie powinna być linią prostą, a wysoki drzewostan powinien mieć przedpole z krzewów i zarośli. Pasy ochronne powinny mieć szerokość co najmniej 25 m i składać się z drzew różnych gatunków iglastych. Omówiono sprawy przepisów prawnych. (W. B.).

Autorzy analiz:

B.S. — dr inż. B. Szymański
R.M. — mgr R. Malec
S.K. — mgr inż. S. Kocięcki
P.S. — doc. dr P. Sumiński
S.Ł. — doc. dr hab. S. Łukomski
W.B. — mgr inż. W. Brodzikowski
Z.S. — prof. dr hab. Z. Sierpiński

Przegląd Dokumentacyjny zawiera jedynie niewielką część analiz dokumentacyjnych z zakresu leśnictwa. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych. Centrum Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej (w skrócie CINTE, Warszawa al. Niepodległości 186) przyjmuje zgłoszenia na prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak i oddzielne jej działy lub poszczególne zagadnienia i tematy.

Cena karty dokumentacyjnej wynosi w prenumeracie 30 gr.

Zakład Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej Instytutu Badawczego Leśnictwa — branżowy ośrodek informacji leśnictwa — wykonują za zwrotem kosztów kserokopie i mikrofilmy publikacji, objętych zarówno przeglądem dokumentacyjnym jak i kartami dokumentacyjnymi.